

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен
“доктор” по докторска програма „Политология”, Професионално
направление 3.3. Политически науки

автор на дисертационния труд: Милена Величкова Пенкова – докторант в
катедра „Администрация и управление, и политически науки”, Факултет
„Международна икономика и администрация” на ВСУ „Черноризец
Храбър”

тема: „Европейска интеграция на Западните Балкани“

Научен ръководител: проф. д.ик.н. Нина Дюлгерова

1. Актуалност и значимост на разработвания научен проблем

Представеният за защита дисертационен труд е посветен на несъмнено значим проблем, какъвто е Европейската интеграция и тясно свързаното с нея атлантическо членство на Западните Балкани. Натрупаните с десетилетия обиди, съмнения и многобройни жертви превръщат в почти непреодолимо предизвикателство европейската интеграция на държавите от този, изпълнен с много история и нерешени проблеми, регион.

Без алтернатива е издагнатия от всяка една от държавите от Западните Балкани външнополитически приоритет за присъединяване към Европейския съюз и НАТО. Той се явява и основен стабилизиращ фактор –

както за укрепване на държавността, особено на новите независими държави в Западните Балкани, така и на региона като цяло.

Научната област, в която се ситуйра дисертационният труд е в сферата на международните отношения, сравнителната политология и история, което предопределя неговия мултидисциплинарен характер. Направен е опит за цялостен анализ на разглежданата тема, който се основава на частични научни достижения на други автори по части от разглежданата материя, на статистически данни и отделни становища, както и на придобитите от докторанта знания и информация в процеса на неговата работа.

Дисертационният труд на Милена Пенкова до голяма степен компенсира пропуските на други изследвания, засягайки богат спектър от проблеми свързани с европейската интеграция на Западните Балкани, извеждайки на преден план актуални акценти и такива с бъдещ характер, които предстои да бъдат издигнати като приоритет в обозримо бъдеще. Дисертантката разглежда недостатъчно добре изследвана в българската и в международната литература материя, и в този смисъл представеният за защита дисертационен труд запълва една съществена празнина в изследванията на държави, и региони, които са непосредствено свързани с българската външна политика.

2.Обща оценка на достойнствата на дисертационния труд.

Дисертационният труд, с обем 195 страници, се състои от увод, изложение в три глави, заключение и списък с използвана литература и източници. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени конкретни изводи. Списъкът с използваните литературни източници се състои от 230 заглавия на монографии и статии на български, английски и сръбски език.

Обект на изследването са състоянието и специфичните характеристики на процесите на Балканите в контекста на динамиката и тенденциите в Европа и интересите и стремежите на глобалните играчи, идентификацията на вътрешните и външни рискове за региона и неговото място в геополитически план, както и взаимната връзка между регионалното сътрудничество и европейската интеграция и ролята на регионалното сътрудничество за сигурността и стабилността на региона.

Предмет на изследването е широкият спектър от национални и регионални политики на Балканите в контекста на европейското развитие през призмата на политическата активност на основните международни и регионални субекти.

Изследването има за **основна цел** да се извърши анализ на обективната логика, движещите сили, същността и развитието на процесите на Балканите в контекста на европейската интеграция и геополитическата динамика, като на тази основа се очертаят водещите тенденции и перспективи за региона, както и възможните предизвикателства, рискове и откати, като същевременно се анализират и рамките и потенциала на регионалното сътрудничество за справяне с тези проблеми.

Задачите в дисертационния труд са: да се анализира специфичното отражение върху Балканите на процесите на глобализация; да се изследват геостратегическите амбиции на основните международни играчи; да се идентифицират характерните черти и специфичните особености на политическата динамика в региона; да се очертаят перспективите и проблемите пред евроинтеграционните амбиции на страните; да се анализират интересите на страните от региона за развитието на регионалното сътрудничество, неговата същност и обхват, както и ролята му в процеса на интегриране на региона в Европа.

Съдържанието на всяка от главите е подробно изложено в отделни параграфи като в края на всяка глава са направени конкретни изводи, които представляват обобщения и оценки по разглежданата проблематика.

Структурата на дисертационния труд е логична и обоснована, научният анализ е последователен и включва като обект както познати, но несистематизирано изследвани проблеми, така и на нови, по-слабо изследвани проблеми.

Положително следва да бъде оценен добросъвестния научен анализ на докторанта, добрия и разбираем стил на писане и добрата литературна осведоменост.

В дисертацията е използвана и широка гама от изследователски методи. Изследването се базира на сравнителния анализ, който позволява съпоставима верификация на процесите. Използва се хронологично-тематичен подход, както и методът на логическата обвързаност и взаимозависимост на отделните субекти на анализ. На базата на структурно-функционалния метод процесите се анализират през призмата на техните компоненти и на ролята им едни спрямо други. Важно място е отделено и на институционалния метод с цел разкриването на характера на отношенията между институциите, имащи отношения към формирането на съответните политики. Използването на подобен разнообразен апарат от средства и подходи позволява разглеждането в дълбочина на проблемите, като стремежът е не просто да се подредят факти и да се опишат събития, а да се проследят процеси и да се дефинират тенденции.

Към формулираните дотук положителни страни на композиционното изграждане и методологията на дисертационния труд следва да се добави и положителната оценка на изложението, което съчетава в логическо единство факти, анализи и изводи. По този начин докторантът е демонстрирал задълбочено познаване на обекта и предмета на изследване. Стилът на изложение е издържан, текстът на дисертационния труд

коректно ограничава авторовите изводи и анализи от използваните текстове на други автори.

Посочената по-горе изворова и изследователска база представляват добра основа за разрешаване на поставените изследователски задачи. Във всяка от трите глави докторантът е разрешил определена изследователска задача.

3. Характеристика на научните и научно-приложните приноси в дисертационния труд. Достоверност на материала.

Научните приноси на докторанта могат да бъдат открити и в трите основни направления, изискуеми при оценката на дисертационен труд: новост в науката, обогатяване на съществуващи знания, приложение на научните постижения в практиката. Изразявам пълно съгласие с формулираните от докторанта основни научни приноси.

Резултатите от научните изследвания са практически приложими като лекционни и учебни материали.

4. Оценка на публикациите по дисертацията и авторството

Публикациите свързани с дисертационния труд са 3 (три). Те отразяват съществени части от изследването и отразяват получените научни резултати, каквито са изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България.

5. Литературна осведоменост и компетентност на докторанта

Докторантът познава литературната и нормативна основа на изследвания проблем. Библиографията съдържа 230 заглавия на кирилица

и латиница, които съставляват най-съществена част от публикуваната научна литература по проблематиката.

6. Оценка за автореферата

Авторефератът отразява основните положения и научните приноси на дисертационния труд. Направен е съгласно изискванията на ЗРАСРБ.

7. Критични бележки и препоръки

Наред с всичко положително към така представеното дисертационно изследване могат да бъдат отправени и някои препоръки с оглед подобряване работата на докторанта в бъдещата му изследователска дейност.

На първо място - използването на голям брой материали от периодичния печат придава, на места, публицистично звучене на текста за сметка на научния стил;

На второ място – на моменти във втора глава изложението има описателен характер, с ненужно детайлизиране, за сметка на анализа на поставените проблеми;

На трето място – изводите след втора глава могат да бъдат представени по-синтезирано.

Казаното в никакъв случай не намалява стойността на изследването. Във връзка с това препоръчвам на докторанта да продължи своята научноизследователска работа, свързана с интегрирането за Западните Балкани в Европейския съюз. Препоръките ми са свързана главно с неоспоримите възможности за извършване на изследователска работа от страна на г-жа Милена Величкова Пенкова.

8. Мотивирано предложение.

1. Представеният за защита дисертационен труд има характера на завършено научно изследване. Получените научни резултати имат приносен характер, което ми дава основание да считам, че дисертационния труд отговаря на Закона за развитие на академичния състав и Правилника за неговото приложение.

2. Предвид на гореизложеното с пълна убеденост изразявам положителна оценка на дисертационния труд на Милена Величкова Пенкова, докторант на самостоятелна подготовка към Факултет: „Международна икономика и администрация”, Катедра: „Администрация и управление, и политически науки”, Докторска програма: „Политология” и препоръчвам да ѝ бъде присъдена образователната и научна степен „доктор“.

08.08.2019 г.

Рецензент:

/доц. д.н. Драгомир Кръстев/